

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини
Волошиної**

Кафедра початкової освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Використання інтеграції мистецтв
в освітньому процесі початкової школи»**

Студентки 2 курсу МАП групи
Освітньої програми: Початкова освіта. Дошкільна
освіта

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Ступеня вищої освіти магістра

Тютюнник Марини Віталіївни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент **Ліхницька Лариса Миколаївна**

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2023 рік

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРАЦІЇ МИСТЕЦТВ В УМОВАХ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	7
1.1 Інтеграція мистецтв в освітньому процесі: дефінітивний аналіз.....	7
1.2 Інтеграція мистецтв у початковій школі: європейський досвід.....	14
1.3 Сучасний стан використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи.....	21
РОЗДІЛ II. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ МИСТЕЦТВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	30
2.1 Педагогічні умови ефективного використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи	30
2.2 Методичні аспекти впровадження інтегрованого підходу в освітній процес початкової школи.....	41
2.3 Динаміка розвитку художнього сприймання молодших школярів у процесі використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи.....	49

ВИСНОВКИ.....	
55	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Останні десятиліття значно актуалізувалися інтегративні тенденції не тільки в науці, культурі, мистецтві, а й в освіті. Входження України до єдиного світового освітнього й інформаційного простору, нові вимоги, що висуває до сучасної освіти сьогодення, орієнтація на особистісний розвиток молоді – усе це вимагає винайдення нових підходів, відпрацювання нових методик і застосування нових технологій в освітньому процесі. Одним із перспективних шляхів оновлення постає парадигма інтегративної освіти.

Актуальність цієї проблеми зумовлена забезпеченням інтегрованого підходу у викладанні мистецьких дисциплін початкової освіти. Інтегративний підхід до освітнього процесу дозволяє сформувати цілісну картину світу, узагальнені вміння, системні знання, посилити світоглядну спрямованість інтересів, ефективніше сприяти всебічному розвитку особистості.

Інтеграція у сфері освіти, зумовлена потребами сьогодення, пов'язана з активним проявом тенденції до інтеграції наукових знань на сучасному етапі та є одним із найбільш продуктивних та перспективних напрямів. Саме інтеграція розглядається як умова узагальнення наукових знань, підвищення їхньої комплексності та системності.

Дану проблему досліджували: О.Апраксіна, І. Барановська, А.Болгарський, Л. Бровчак, Л. Горюнова, О.Єременко, Т.Коваль., А.Козир, В.Колодяжна, Л. Ліхіцька, Л.Масол, О.Нечаєва, О.Олексюк, Г.Падалка, Ю.Рагса. Н.Тодосієнко, Т.Черноус [2; 4; 97].

Об'єкт дослідження – процес впровадження та використання інтеграції мистецтв у початковій школі.

Предмет дослідження – методичні основи впровадження інтеграції мистецтв у початковій школі.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови та методичні аспекти впровадження інтегрованого підходу в освітній процес початкової школи.

Завдання дослідження:

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми у філософській, психологічній, педагогічній літературі;
- визначити критерії та рівні художнього сприймання молодших школярів у процесі використання інтеграції мистецтв;
- виокремити педагогічні умови ефективного використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи;
- розробити та експериментально перевірити ефективність методичних основ впровадження інтеграції мистецтв у початковій школі на основі педагогічних умов.

Методи дослідження

- теоретичні: аналіз філософської, психологічної, педагогічної, методичної, мистецтвознавчої літератури з проблем дослідження, аналіз та узагальнення передового педагогічного досвіду учителів початкових класів загальноосвітніх шкіл дали змогу сформулювати власний погляд на проблему дослідження;
- емпіричні: спостереження, педагогічний аналіз, анкетування, тестування, опитування, аналіз продуктів творчої діяльності учнів.

Гіпотеза полягає у тому, що ефективність використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи за таких педагогічних умов: створення стійкого інтересу учнів до занять мистецтвом; забезпечення діалогічної взаємодії між вчителем і учнями в процесі мистецької діяльності; спонукання учнів до асоціативного мислення шляхом використання різноманітних мистецько-творчих завдань.

Наукова новизна: вперше теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови ефективного використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи; уточнено критерії визначення рівнів

художнього сприймання молодших школярів у процесі використання інтеграції мистецтв.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні в освітній процес закладу загальної середньої освіти педагогічних умов ефективного використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи та визначенні методичних аспектів впровадження інтегрованого підходу в освітній процес початкової школи, які можуть бути використані в освітньому процесі закладів освіти, а також у процесі написання курсових та магістерських робіт.

Експериментальна база: Ліцей №3 міської ради міста Калинівки, Вінницької області. Експериментальна група складалася з 26 учнів другого класу.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на:

- Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя» (IX школа методичного досвіду) (м. Вінниця, 22-23 листопада 2022 року, ВДПУ ім. М. Коцюбинського);

- VII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (м. Вінниця, 28 березня 2023 року, ВДПУ ім. М. Коцюбинського).

Наукові публікації з теми дослідження:

1. Тютюнник М. Європейський досвід використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського Збірник матеріалів (VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції) Випуск 12.* Вінниця 2023, С.252-255

2. Тютюнник М. Шляхи впровадження інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи *Актуальні проблеми мистецької*

підготовки майбутнього вчителя (IX школа методичного досвіду): матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 22-23 листопада 2022 року. Вінниця, 2022. С.354-359

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Теоретико-експериментальне дослідження використання інтеграції мистецтв в умовах початкової школи дає можливість зробити наступні висновки:

1. Один із перспективних шляхів вдосконалення освіти полягає у застосуванні парадигми інтегративної освіти. Інтегративний підхід до освітнього процесу дозволяє сформувати цілісну картину світу, розвиває загальні навички та системні знання, поглиблює інтереси учнів, сприяє всебічному розвитку особистості. На думку Л. Масол, інтеграція в галузі мистецької освіти має свої передумови, які базуються на мистецько-культурологічних, психологічних, дидактичних та художньо-педагогічних аспектах. Сучасна мистецька освіта, що ґрунтується на інтеграції різних методів та знань з педагогіки, психології, культурології та мистецтвознавства, сприяє цілісному розумінню світу і розвитку творчого потенціалу особистості. Вона відмовляється від підходу, що передбачає розділення на окремі предмети як засіб досягнення ефективності та робить акцент на пошуку оптимальних шляхів інтеграції знань. Диференціація, у свою чергу, сприяє формуванню репродуктивного типу мислення, тоді як інтеграція стимулює творчий, продуктивний розвиток особистості.

У ході дослідження ми визначили, що інтеграція включає у себе утворення або відновлення цілісності та є вищою формою взаємодії, оскільки вона передбачає не лише взаємодію і взаємозв'язок, але і взаємопроникнення елементів. За робоче ми прийняли таке визначення інтеграції мистецтв - це педагогічна стратегія, яка поєднує та використовує різні форми мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографію тощо) для досягнення цілей навчання в різних контекстах. Цей підхід базується на розумінні, що мистецтво має потенціал як інструмент для покращення освіти та збагачення освітнього процесу.

2. У ході констатувального етапу експерименту ми виокремили критерії та показники художнього сприймання: вираженість емоційної реакції (здатність до повноцінної емоційної реакції, для сприйняття характерний яскравий відгук на художні образи та явища, які відтворені засобами мистецтва); адекватність сприймання (співвідносність враження від мистецького твору та його змістових характеристик, здатність до об'єктивного усвідомлення та оцінки художніх образів; диференціювання елементів мистецького твору (розуміння різноманіття відтінків змісту мистецького твору та характерних ознак формотворення); повнота сформованого художнього образу (розуміння основних характеристик мистецького твору у процесі сприймання).

Відповідно до критеріїв та показників художнього сприймання нами було визначено рівні художнього сприймання: низький рівень (обмежене розуміння виразності мистецтва, відсутність відчуття емоцій або пов'язаності з твором мистецтва, неусвідомлення контексту чи глибини мистецтва, нецікавість або відсутність бажання досліджувати мистецтво), середній рівень (здатність сприймати мистецтво та розрізняти основні елементи мистецтва, наявне поверхнєве розуміння емоційного зв'язку, спостерігається інтерес до мистецтва), високий рівень (здатність до глибокого розуміння контексту, дитина відчуває глибокий емоційний зв'язок з твором мистецтва, учень відчуває внутрішню сутність, ідеї твору та наміри автора).

Аналіз результатів дослідження дає підстави констатувати незадовільний рівень художнього сприймання молодших школярів. Адже високий рівень художнього сприймання характерний лише 24% респондентів, у той час низький рівень становить 32% респондентів, середній 44%. Ця ситуація потребує вивчення методичних основ впровадження інтеграції мистецтв у початковій школі.

3. Дотримання педагогічних умов у процесі впровадження інтеграції мистецтв важливе для успішної реалізації цього педагогічного підходу. У ході формувального етапу експерименту ми виокремили наступні педагогічні

умови: створення стійкого інтересу учнів до занять мистецтвом (цей інтерес забезпечується через різноманітність, інтерактивність, зв'язок з реальним життям, позитивне середовище); діалогічна взаємодія між вчителем і учнями в процесі мистецької діяльності (передбачає стимулювання творчості, сприяння самовираженню, взаємне навчання, розвиток критичного мислення, стимулювання емпатії, створення позитивної атмосфери); спонукання учнів до асоціативного мислення шляхом використання різноманітних мистецько-творчих завдань (прикладом таких завдань можуть бути колажі, асоціації за зображеннями, творчі ескізи, творчі асоціації через слово, музичні асоціації).

Основними методичними аспектами впровадження інтегрованого підходу в освітній процес початкової школи ми визначили створення програми, яка враховує інтеграцію різних предметів та мистецтва. важливими є регулярні зустрічі вчителів для спільного обговорення та розробки планів уроків, де вони інтегрують різні предмети. Створення програм, які поєднують матеріал з різних предметів у тематичні модулі, які забезпечують цілісне розуміння матеріалу. Взаємодія з мистецькими центрами, музеями, театрами для організації додаткових уроків та екскурсій для учнів. Розробка методів оцінювання, які враховують інтегровані підходи, де не лише засвоєння окремих предметів, але й їх взаємодія та застосування. Забезпечення вчителів необхідними матеріалами та ресурсами для проведення інтегрованих уроків, включаючи доступ до мистецьких та наукових матеріалів. Ці методичні аспекти допомагають вчителям ефективно впроваджувати інтегрований підхід в освітній процес початкової школи, що забезпечує більш глибоке та цілісне засвоєння знань учнями.

4. У ході експериментального дослідження ми розробили та експериментально перевірили ефективність методичних основ впровадження інтеграції мистецтв у початковій школі на основі педагогічних умов. Результати контрольного етапу експерименту дає підстави стверджувати, що динаміка цього процесу є поступовою, в залежності від планування та реалізації програми впровадження мистецтва в освітній процес. За допомогою

правильно структурованої та цікавої інтеграції мистецтва, можливе поступове збагачення художнього сприймання молодших школярів. Аналіз експериментальних даних показав, що співвідношення рівнів художнього сприймання у дітей молодшого шкільного віку до формувального експерименту і після значно відрізняються, про що свідчить результати порівняльної оцінки динаміки художнього сприймання молодших школярів. У результаті впровадження виокремлених педагогічних умов ефективного використання інтеграції мистецтв в освітньому процесі початкової школи та дотримання методичних аспектів впровадження інтегрованого підходу в освітній процес початкової школи значно зріс високий рівень художнього сприймання – з 24% до 33%. Щодо низького рівня художнього сприймання, то він понизився з 32% до 17%. А це свідчить про те, що використання інтегровано підходу у викладання мистецьких дисциплін є дієвим засобом формування у молодших школярів розуміння феномену художнього відображення світу в мистецтві, розвитку художньо-оцінчного спрямування учнів на мистецтво, формуванню нестереотипного мислення дітей, формуванню здатності до естетичного сприймання довкілля, розширення мистецького кругозору, підтримання художньо-творчих імпульсів, виховання поваги до людей мистецтва, забезпечення здорового способу життєдіяльності, цілісності світосприймання.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї багатогранної проблеми і потребує подальший науково-педагогічний пошук, пов'язаний із підготовкою майбутніх учителів початкових класів до впровадження інтегративного підходу на уроках мистецького циклу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bilous V.S., Brovchak L.S. The role of the library in the formation of inclusive competence of future teachers: Relevance, directions, experience / University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings, 2020. Вип. 5, С. 77 – 85. DOI 10.15802/unilib/2020_220655
2. Brovchak Liudmyla, Starovoit Lesia, Likhitska Larysa, Todosienko Nataliia. Pedagogical potential of the arts complex in the process of the formation of aesthetic perception of junior pupils //SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference, May, 2020 <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/4876/4535>
3. Kolomiets A. M., Gromov I. V., Brovchak L. S., Babchuk Y. M., Tertychna T. D. Approbation of Emergency Education Strategies for Internally Displaced Ukrainian Children under the Martial Law Conditions. The New Educational Review. 2023. Vol. 72. P. 49-65. <https://doi.org/10.15804/tner.2023.72.2.04>
4. Lazarenko N.I., Brovchak L.S., Starovoit L.V. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle //SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume II, May, 2019 (0,6 д.а.) <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/3999>
5. Liudmyla Brovchak, Lesia Starovoit, Oksana Shykyrinska, Larysa Likhitska. The Impact of Symbolism of Artistic Works on Tourism Development. International Journal of Hospitality & Tourism Systems. - Volume 13. - Issue 2. –December, 2020. – P. 96-103 <http://www.publishingindia.com/ijhts/24/the-impact-of-symbolism-of-artistic-works-on-tourism-development/870/6020/>

6. Liudmyla Sydorivna Brovchak, Lesia Vasylivna Starovoit, Larysa Mykolaivna Likhitska, Pedagogical Conditions for Creative and Artistic Development of Children of Senior Preschool Age by Means of Art // New Educational Review.- 2018. – Vol. 52. – No. 2. – P. 206-217. DOI: 10.15804/ner.2018.52.2.16 <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/4876/4535>

7. Silander Pasi Deep learning and understanding are the goals of phenomenon based learning. URL: <http://www.phenomenaleducation.info/phenomenonbased-learning.html>.

8. Андрусенко І. Інтегрований курс «Я досліджую світ» як інноваційна освітня технологія у початковій школі. Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи : матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р. / за заг. ред. Є. Коваленко, упоряд. Т. Гордієнко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 262 с.

9. Балагурова М. І. «Інтегровані уроки як спосіб формування цілісного сприйняття світу». - Фестиваль педагогічних ідей «Відкритий урок» 2004 - 2005 навчальний рік. G / index htm сайт UD. "Перше вересня".

10. Барабан Л. В. Формування творчих здібностей молодших учнів через проведення колективних творчих справ / Л. В. Барабан // Освіта та розвиток обдарованої особистості: науково-методичний журнал. - 2016. - № 9. - С. 71-73

11. Береза І. А. Педагогічні умови розвитку творчих здібностей молодших школярів у навчальному процесі / І. А. Береза // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : зб. наук, пр. -2013. -Вип. 2. - С. 7-11

12. Берг В. М. Мультимедіа в освіті: спеціалізований навчальний курс: навчальний посібник. Миколаїв : Дрофа, 2017. 224 с.

13. Бех І. Інтеграція як освітня перспектива // Початкова школа. 2002. № 5. С. 5–6.

14. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2018. 684 с.
15. Біляєв О. Інтегровані уроки рідної мови // Диво слово. 2010. №5. С.15-19.
16. Божко Н. Інтегроване проектно-тематичне навчання кваліфікованих робітників. Молодь і ринок. Дрогобич, 2019. № 2 (169). С. 79–84.
17. Большакова І. Міжпредметна інтеграція змісту навчання // Початкова освіта. – 2013. - № 40 (712). – С. 4.
18. Бондаревська В. М. Дитина та нові інформаційні технології: позитивні та негативні наслідки нової культури людського життя. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2014. №1. С. 49–52 .
19. Будій Н. Д. Психолого-педагогічна підтримка креативності учнів на уроках української мови у ході виконання творчих завдань. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 1. С. 46–49.
20. Варій М. Загальна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє вид. Київ, 2009. 1007 с.
21. Вашуленко М., Дубовик С. Формування дослідницьких умінь на уроках української мови. Учитель початкової школи. Київ, 2019. № 9. С. 3–4.
22. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. на CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
23. Винославська О. В. Психологія : навчальний посібник. Київ : ІНК ОС, 2005. 372 с.
24. Власенко О. Без уроків математики та історії //Директор школи – 2015. - №9-10. – С.5
25. Вознюк Л. Урок творчості і фантазії / Л. Вознюк // Початкова школа. - 2014. - № 1. - С. 34-36.

26. Волканова В.В., Муржа Л.І., Мунтян Т.О. Порадник методиста. Типологічний словник уроків (вид, форма, методи та прийоми) // Управління школою – 2008. - №8- 9. – С. 2-28.
27. Волосюк М. А. Інтерактивні форми роботи навчання. Управління школою. 2005. № 16-18. С. 70–79.
28. Вонсул Я. Використання інтерактивних ігрових технологій на уроках. Початкова школа. 2013. № 12. С. 32–34.
29. Гавриш М. Творчість на кожному уроці / М. Гавриш // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. - 2010. № 4. - С. 54-58.
30. Галатюк Ю. Творча функція навчання. Шлях освіти. 2012. № 3. С. 56–65.
31. Горгош Л.І. Інтеграція традиційних та інноваційних технологій в навчально-виховному процесі початкової школи // Розкажи онуку – 2009 - №1-2. – С.4-8.
32. Данилюк А.Я. Навчальний предмет як інтегрована система // Педагогіка. 1997. № 4. С. 28-29.
33. Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 року № 688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text> (дата звернення 12.10.2019 р.).
34. Єрмаков І. Компетентнісний потенціал проектної діяльності / І. Г. Єрмаков // Проектна діяльність у школі / упорядн. Голубенко. Київ : Шкільний світ, 2006. С. 5–18.
35. Зайцева Л. Інтегрований підхід: сутність та можливість впровадження в дошкільній освіті. Молодь і ринок. 2011. № 12 (83). С. 55–58.
36. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (дата звернення: 24.10.2018).
37. Зиммельдінова А. Інтегроване вивчення предметів за галузями знань : навч. пос. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 86 с.

38. Іванчук М. Г. Інтегроване навчання: сутність та виховний потенціал. (Виховання особистості молодшого школяра в умовах інтегрованого підходу до навчання). Чернівці : Рута, 2004. 360 с.
39. Іванчук М. Г. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання // Початкова школа. 2004. № 5. С. 10–13. 72
40. Іванчук М. Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі : навч.-метод. посібник. Чернівці : Рута, 2001. 120 с.
41. Ілляш С. Інтегрований підхід до навчання у початковій школі, його педагогічна цінність // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський зб. наук. праць мол. вчених Дрогобицького держ. пед. універ. ім. І. Франка/ [Ред.-упор. В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Посвіт, 2013. Вип. 6. Ч. II. С. 57–65.
42. Ільченко В. Інтеграція змісту освіти як виклик часу. Витоки педагогічної майстерності. Полтава, 2019. Вип. 24. С. 85–89.
43. Інноваційні технології навчання в початковій школі / Упорядники: В. П. Телячук, О. В. Лесіна. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 240 с.
44. Інтегроване навчання : тематичний і діяльнісний підходи (Частина 1). URL: <http://nus.org.ua/articles/integrované-navchannyatematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/> (дата звернення: 24.10.2018).
45. Інтегровані уроки в початковій школі / упоряд. Н. С. Вегера. Тернопіль – Харків : Ранок, 2010. 160 с.
46. Інтегровані уроки у початковій школі / І. Большакова ; упорядн. О. Семібаламут. Київ : Вид. дім «Перше вересня», 2016. 176 с.
47. Клочко А. О. Інтегрований підхід як сучасна форма організації навчального процесу [Електронний ресурс] // Science and Education a New Dimension. Vol. 1. February 2013. С. 85–87. URL: http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/klochko_a._integrated_approach_as_a_modern_form_of_learning_process.pdf (дата звернення: 24.10.2018).

48. Князян М. Навчально-дослідна діяльність студентів як засіб актуалізації професійно значущих знань : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Одеса, 1998. 18 с.

49. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: дидактичні основи: монографія / За ред. С. У. Гончаренка. Львів : Світ, 1999. 302 с.

50. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 15.10.2018).

51. Концепція Нової української школи. Документ пройшов громадські обговорення і ухвалений рішенням колегії МОН 27 жовтня 2016 р. 35 с. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.

52. Королюк Т. Цікаво математики навчатися. Сприяє цьому дуже інтеграція //Учитель початкової школи – 2016. - №6. – С. 32-35.

53. Костюк Н. Т. Об'єктивна зумовленість і діалектика інтеграції сучасного наукового знання. К. : Вища школа, 1998. 327 с.

54. Лесняк Н. В. Міжпредметні зв'язки у формуванні мовленнєвих умінь майбутніх учителів початкових класів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Рівне, 1997. 181 с.

55. Лисенко Г. З досвіду проведення інтегрованих уроків//Початкова школа. – 1998 № 8 – с.10 – 11. Митник О., Шпак В. Народження нестандартного уроку// Початкова школа. – 1997. - № 12 – с. 11 – 23.

56. Лист Міністерства освіти і науки Міністерства освіти і науки України від 09.08.2017 р. № 1/9-436 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у 2017-2018 навчальному році». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-436729-17> (дата звернення: 24.10.2018).

57. Лист Міністерства освіти і науки України від 03.07.2018 р. № 1/9-415 «Щодо вивчення у закладах загальної середньої освіти навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році». URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/61466/ (дата звернення: 24.10.2018).

58. Мехед Л. Психолого-педагогічні засади дослідницької діяльності молодших школярів у навчально-виховному процесі. Вісник психології і педагогіки. Київ, 2018. Вип. 21. URL: http://www.psych.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_21.

59. Михайлова О. С «Інтеграція, як методичне явище» .- Фестиваль педагогічних ідей «Відкритий урок» 2004 - 2005 навчальний рік. G / index htm сайт UD. "Перше вересня".

60. Мірошник С. І. Теоретичні основи навчальної проектної діяльності учнів // Народна освіта. 2014. Випуск № 2 (23). URL: www.narodnaosvita.kiev.ua/ (дата звернення: 15.10.2018).

61. Модельна навчальна програма для 1-го класу та навчально-методичні матеріали. URL: <http://kyiv-oblosvita.gov.ua/dovidnik-zakladivosviti/136-nova-ukrajinska-shkola/10485-modelna-navchalna-programadlya-1-go-klasu-ta-navchalno-metodichni-materiali> (дата звернення: 24.10.2018).

62. Навчальні програми. 1 клас : методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу 2016/2017 навчальному році з коментарем провідних фахівців. – Х : Вид-во «Ранок», 2016. – С. 4.

63. Наказ Міністерства освіти і науки від 21.03.2018 № 268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1–2 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovih-osvitnih-ta-navchalnih-program-dlya-1-2-hklasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osvit> (дата звернення: 24.10.2018).

64. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. Освіта України. 2002. № 33. С. 4.

65. Нестандартні уроки в початковій школі/ Упоряд. О. Кондратюк . – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.

66. Ніколенко Л. Т. Нова українська школа : інтеграційний підхід у початковій загальній освіті // тематичний випуск журналу «Методист». № 2 (74), лютий. 2018. С. 72–74.

67. Нова українська школа : poradnik dla vchitelja / za zag. red. H. Bı́bık. Kyıv : Lıtera Ltđ., 2018. 160 s.
68. Нова українська школа. Poradnik dla vchitelja. URL: <https://osvita.ua/school/reform/59430/> (data zvernenja: 24.10.2018).
69. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja. Pıd zag. red. Bı́bık H.M. K.: TOB «Vıdavnyčyj dım «Pleadi», 2017. 206 s.
70. Ovjanecjka L. P. Motyvacijna osvna tvorčostı. Fılosofıja, sociologıja, psihologıja : zbırnik naukovih pracj. İvano-Frankıvsjck : VĐV CİT, 2007. Vip. 12. S. 23–30.
71. Onıšcenko I. V. Sučasnj pıdходи до vikorıstannja ĩnformaційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: «Психолого-педагогічні науки». Ніжин. 2012. С. 117–122.
72. Onуфрієва О. В. Самопрезентація творчого потенціалу молоді : посібник. Kyıv : MAУП, 2013. Vip. 12. 96 s.
73. Oсколова M. Інтеграція в процесі навчання грамоти. // Початкова школа 2011. - №16,
74. Павлюк І. Ключі до дитячої творчості / І. Павлюк// Відкритий урок: розробки, технології, досвід. - 2022. - № 1. - С. 8-9.
75. Падун Н. Навчально-дослідна діяльність як засіб формування дослідницьких умінь учнів. Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2012. № 1. С. 90–93.
76. Падун Н. О., Андрійв Н. Й. Особливості форм інтегрованого навчання у сучасній школі // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2011. № 1. С. 79–82.
77. Паркер Рейчел, Томсен Бо Ст'ерне. Діяльнісний підхід у школі. LEGO Foundation. Березень, 2019. 76 с.

78. Пасічник М. Творче мислення та особистісне зростання / М. Пасічник // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. - 2013. - № 4. - С. 40-42
Савченко Л. О. Ігри та ігрові технології на уроках трудового навчання : навч.-метод, посіб. / Л. О. Савченко, Н. В. Волкова, Ю. С. Кулінка. - Київ : КНТ, 2014. - 371 с.

79. Пасічник О. Діяльнісний підхід – сутність та особливості реалізації у процесі навчання студентів ВНЗ. Проблеми та інновації у природничо-математичній, технологічній і професійній освіті : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Кропивницький, 10–21 квітня 2017 р. / за заг. ред. М. Садового та ін. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. 176 с.

80. Педагогіка вищої школи / В. Андрущенко та ін. ; за заг. ред. В. Кременя, В. Андрущенко, В. Лугового. Київ : Педагогічна думка, 2009. 256 с.

81. Петрук О. М. Проблема інтегрованого підходу до процесу навчання в науковій літературі // Педагогічний дискурс, 2010. випуск 8. С. 176–180.

82. Полякова Г. Підвищення творчої активності підлітків. Психолог. 2005. № 7. С. 12–14.

83. Пометун О. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання : навчальний посібник. Київ : А.С.К., 2003. 192 с.

84. Постанова Кабінету міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п> (дата звернення: 24.10.2018).

85. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п> (дата звернення: 24.10.2018).

86. Просіна О В. Інтеграція в НУШ. Інтегрований підхід в освітньому процесі // Тематичний випуск журналу «Методист». № 2 (74), лютий. 2018. С. 68–71.

87. Психологія розвитку творчої особистості. 1995. № 3. С. 5-24.
88. Равлюк Т. Діагностика та раннє виявлення творчих здібностей учнів. Вісник Львівського університету. 2015. № 20. С. 112–118.
89. Рибальченко І. Вчимося працювати на уроці творчо. Початкова освіта. 2008. №19. С. 11–13.
90. Романець В. А. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 288 с.
91. Савицька А. Інтерактивні технології навчання в початковій школі : навчальний посібник. Київ : Слово, 2012. 85 с.
92. Савка О., Борис І. Інтегрований урок як спосіб реалізації особистісно орієнтованого навчання //Початкова освіта – 2007. - №20. – С.9.
93. Савченко О. Урок у початкових класах/Навчально-методичний посібник. – К.: Освіта. – 2003.
94. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручн. Київ : Грамота, 2012. 504 с. 29. Технології інтеграції змісту освіти : зб. наук. пр. [ред. кол., головн. ред. В. Р. Ільченко]. Полтава : ПОІППО, 2014. Вип. 6. 326 с.
95. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. – К. : Магістр – S, 1997. – С. 89 – 90.
96. Сидоренко В. Концепти Нової української школи : ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. Методист. 2018.
97. Технології інтеграції змісту освіти : зб. наук. пр. [ред. кол., головн. ред. В. Р. Ільченко]. Полтава : ПОІППО, 2014. Вип. 6. 326 с.
98. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1–2 клас. URL: <http://nus.org.ua/news/opublikuvalytypovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/> (дата звернення: 24.10.2018).
99. Філь Г., Жигайло М. Інтегроване вивчення предметів гуманітарного циклу за галузями знань як важлива передумова розвитку сучасної науки [Електронний ресурс] // Актуальні питання гуманітарних наук. 2015. Вип. 11. С. 310–316. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_11_46 (дата звернення: 24.10.2018).

100. Чекіна О.Ю. Інтегровані уроки у початковій школі.Х.:Основа,2011. 256 с.

101. Шевчук К. Інтегрований підхід до навчання: ретроспективний аналіз [Електронний ресурс] // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія. 2007. № 20. С. 50–55. URL: https://www.researchgate.net/publication/260383767_INTEGROVANIJ_PIDHID_DO_NAVCANNA_RETROSPEKTIVNIJ_ANALIZ (дата звернення: 24.10.2018).

102. Шевчук К. Педагогічні умови організації інтеграції в початковій школі // Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія : зб. наук. праць. Чернівці, 2004. Вип. 210. С. 190–195.

103. Юдіна Н. О. Особливості структури мотивації молодших школярів при інтегрованому навчанні // Практична психологія та соціальна робота. 2008. № 9. С. 46–51.

104. Юдіна Н. О. Особливості структури мотивації молодших школярів при інтегрованому навчанні // Практична психологія та соціальна робота. 2008. № 9. С.46–51. 36. Ягупа І. Інтегровані заняття у 1 класі // Початкова школа. 2018. № 1. С. 26–33. 37. Ященко Л. Інтеграція навчальних предметів як ефективна форма навчання молодших школярів // Початкова освіта. 2018. № 1. С. 6–9.